

ALERT PRAWNY

APTEKI

MARZEC 2024 r.

Dyżury apteczne w 2024 roku

Rok 2024 jest rokiem zmian w dyżurowaniu aptek, co należy wiedzieć w związku z wprowadzonymi nowościami?

Czym są dyżury?

Ustawodawca po raz pierwszy zdecydował się wprowadzić definicję legalną dyżurów aptecznych.

Zgodnie z wprowadzonymi definicjami w art. 2 pkt 73 i 74 prawa farmaceutycznego dyżurem w dzień wolny od pracy - jest dyżur pełniony przez aptekę ogólnodostępną w dniach, o których mowa w art. 1 (niedziele oraz dni ustawowo wolne od pracy - Święta Bożego Narodzenia, Święta Wielkanocne, Nowy Rok itp.) lub art. 1a ust. 1 (dni wolne wskazane w Rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów) ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy, bez przerwy przez kolejne 4 godziny zegarowe w przedziale czasowym między godzinami 10.00 a 18.00.

Z kolei dyżur w porze nocnej to dyżur pełniony przez aptekę ogólnodostępną bez przerwy przez kolejne 2 godziny zegarowe w przedziale czasowym między godzinami 19.00 a 23.00.

Powyższe definicje oznaczają także, że dyżury powinny rozpoczynać się i kończyć o równych godzinach.

Kiedy wyznaczenie dyżurów jest obowiązkowe?

Wyjaśnić trzeba, że wyznaczanie dyżurów nie jest obowiązkowe w każdej sytuacji. Obowiązkowe wyznaczenie dyżurów może mieć miejsce tylko w przypadku powiatu, którego siedzibą jest miasto nie większe niż 40 tysięcy mieszkańców i tylko wtedy gdy nie będą spełnione gwarancje zaspokajania potrzeb zaopatrywania ludności w porze nocnej oraz w dni wolne od pracy w produkty lecznicze, leki apteczne, leki recepturowe, wyroby medyczne i inne artykuły oraz potrzeb zapewnienia świadczenia ludności usług farmaceutycznych i sprawowania opieki farmaceutycznej.

W celu ustalenia czy takie potrzeby występują zarząd powiatu powinien przeprowadzić stosowną analizę poziomu zaspokajania potrzeb. Jeżeli natomiast nie występuje ryzyko braku zaspokajania potrzeb miejscowej ludności, o których mowa w ww. przepisie, wówczas nie powstanie obowiązek wyznaczania dyżurów, nawet jeżeli siedzibą powiatu jest miasto równe albo mniejsze niż 40 tysięcy mieszkańców.

Ponadto doprecyzować trzeba, iż nie ma także obowiązku wyznaczania dyżurów aptecznych w powiatach mających swoją siedzibę w sąsiadujących z nimi miastach na prawach powiatu. Taka sytuacja występuje w tzw. powiatach „obwarzankowych”, które mają swoją siedzibę nie na terenie tego powiatu, tylko w sąsiadujących z nimi miastach na prawach powiatu.

Czy wprowadzone zmiany wiążą się z nowymi obowiązkami dla aptek?

Zgodnie z art. 94 ust. 2 prawa farmaceutycznego, podmiot prowadzący aptekę ogólnodostępną przekazuje zarządowi powiatu, w którym znajduje się ta apteka, rozkład godzin pracy tej apteki na dany rok najpóźniej do dnia 30 września roku poprzedzającego rok, w którym ma być podjęta uchwała o wyznaczeniu dyżurów aptecznych. Obowiązkiem podmiotu prowadzącego aptekę jest także poinformowanie zarząd powiatu o zmianach tego rozkładu z co najmniej 30-dniowym wyprzedzeniem.

Negatywne przesłanki wykonywania dyżurów

Przepisy prawa farmaceutycznego zawierają także negatywne przesłanki, które wskazują jaki podmiot nie może pełnić dyżurów (art. 94 ust. 8 prawa farmaceutycznego). Zgodnie z tym przepisem do pełnienia dyżurów w porze nocnej lub dyżurów w dni wolne od pracy nie wyznacza się apteki ogólnodostępnej, jeżeli wobec podmiotu, który ją prowadzi:

- 1) toczy się postępowanie administracyjne w przedmiocie cofnięcia zezwolenia na prowadzenie apteki;
- 2) w okresie 3 lat poprzedzających rok, w którym ma być pełniony dyżur, wydano:
 - a) ostateczną decyzję w przedmiocie cofnięcia zezwolenia na prowadzenie apteki ogólnodostępnej,
 - b) ostateczną decyzję w przedmiocie nakazania usunięcia w ustalonym terminie stwierdzonych uchybień w prowadzeniu działalności objętej zezwoleniem na prowadzenie apteki ogólnodostępnej,
 - c) prawomocne orzeczenie zakazujące wykonywania działalności gospodarczej objętej zezwoleniem na prowadzenie apteki ogólnodostępnej.

Powyższe oznacza, że w sytuacji gdy względem podmiotu prowadzącego aptekę ogólnodostępną (nie wobec samej pojedynczej apteki) wystąpi choćby jedna z tych przesłanek taki podmiot i wszystkie prowadzone przez niego apteki nie mogą zostać wyznaczone do pełnienia dyżurów.

Czy zarząd powiatu może wybrać jedną aptekę?

W odpowiedzi na takie pytanie należy posiłkować się najnowszym orzecznictwem sądów administracyjnych, które jednak ze względu na przytoczone na wstępie fakty, tj. wejście w życie nowych przepisów od dnia 1 stycznia 2024 roku, należy traktować jako wskazówkę do dalszego postępowania, a nie jedyną wiążącą wykładnię przepisów.

W wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia z dnia 10 października 2023 roku (sygn. akt III SA/Łd 499/23) wskazano, że *w ocenie Sądu zaskarżona uchwała nie uwzględnia ustawowych przesłanek do jej podjęcia, bowiem ustalając jedną aptekę ogólnodostępną w porze nocnej, w niedzielę, święta i inne dni wolne od pracy na terenie miasta Skierniewic nie uwzględnia potrzeb ludności powiatu. Podkreślić trzeba, że apteka ta znajduje się na terenie miasta Skierniewic, miasta na prawach powiatu. Świadczy to o naruszeniu przez Powiat art. 94 ust. 2 ustawy Prawo farmaceutyczne. Organ wyszedł bowiem poza delegację ustawową, gdyż jego zadaniem jest ustalenie aptek ogólnodostępnych na danym terenie, czyli na terenie całego powiatu.*

W związku z tym, zarząd powiatu wybierając aptekę pełniącą dyżur powinien uwzględniać interesu całego powiatu, a nie tylko mieszkańców miasta, w którym jest siedziba danego powiatu, to z kolei oznacza, że do pełnienia dyżurów należy wybrać więcej aniżeli jedną aptekę.

Czy apteki otrzymają wynagrodzenie za pełnienie dyżurów?

Finansowanie dyżurów aptek ogólnodostępnych ma postać wynagrodzenia ryczałtowego w kwocie stanowiącej równowartość 3,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, w przeliczeniu na 1 godzinę faktycznie przeprowadzonego dyżuru.

Powyższe oznacza, że omawiane kwoty kształtują się w poniższy sposób:

od 1 stycznia 2024 roku: $3,5\% \times 4242 \text{ zł} = 148,47 \text{ zł}$

od 1 lipca 2024 roku: $3,5\% \times 4300 \text{ zł} = 150,50 \text{ zł}$

Wynagrodzenie za dyżury obowiązkowe należne będzie aptekom na podstawie stosownej umowy zawartej z NFZ na okres uchwały przedstawionej przez zarząd powiatu.

W przypadku finansowania dyżuru w wymiarze ponad ustawowym, zarząd powiatu zobowiązany będzie do zapłaty wynagrodzenia na rzecz podmiotu prowadzącego daną aptekę wyliczonego w analogiczny sposób do wyliczenia przedstawionego powyżej.

Dział prawny Life Sciences
Kancelarii Kondrat i Partnerzy